

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani

Reclamant: Usatîi Renato,
Președintele al Biroului executiv al
Grupului de inițiativă pentru desfășurarea
referendumului republican consultativ
Str. București, 117, MD-2004, Chișinău

Avocat: Pohila Igor
Mun. Chișinău, str. A.Sciusev, 101, of.16
ipohila@gmail.com
tel. 069310949

10:56

Pîrît: Comisia Electorală Centrală
Str. Vasile Alecsandri 119, MD-2012, Chișinău

CERERE DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ
(în obligare)

Subsemnatul Usatîi Renato, Președintele al Biroului executiv al Grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ prin prezenta cerere solicit:

1. A admite cererea de chemare în judecată;
2. A anula Hotărîrea CEC nr. 2438 din 09.04.2024 prin care s-au respins cererea nr. CEC-7/13198 din 26.03.2024 privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ și cererea nr. CEC-7/13199 din 26.03.2024 privind confirmarea Dnei Băleanu Natalia în calitate de persoana responsabilă de finanțele a grupului de inițiativă (trezorier);
3. A obliga Comisia Electorală Centrală să adopte Hotărîre prin care cererea nr. CEC-7/13198 din 26.03.2024 privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ și cererea nr. CEC-7/13199 din 26.03.2024 privind confirmarea Dnei Băleanu Natalia în calitate de persoana responsabilă de finanțele a grupului de inițiativă (trezorier) să fie admise;

1. Procedura administrativă:

1.1. Prin notificarea nr. CEC-7/13051 din 12.03.2024, un grup de cetățeni, făcând trimitere la art. 191 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, a comunicat Comisiei Electorale Centrale că în ziua de 24.03.2024 în incinta sălii de evenimente Madison Park de pe str. Ghiocelilor, nr. 12, mun. Chișinău, va avea loc adunarea cetățenilor Republicii Moldova la care se va decide asupra oportunității inițierii unui referendum republican consultativ cu privire la necesitatea desfășurării alegerilor parlamentare anticipate, precum și asupra creării grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor susținătorilor inițierii referendumului.

1.2. Adunarea s-a desfășurat pe 24.03.2024, ora 12:00 și la aceasta au participat 369 de cetățeni.

1.3. În cadrul adunării au fost aprobate, cu votul unanim al participanților, următoarele chestiuni: alegerea președintelui și secretarului adunării, oportunitatea inițierii referendumului republican consultativ, întrebarea preconizată a fi supusă referendumului și constituirea grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor susținătorilor.

Întrebarea preconizată a fi supusă referendumului republican consultativ este următoarea:

Doriți alegeri parlamentare anticipate?

Variantele posibile de răspuns sunt: DA sau NU.

1.4. În cadrul adunării a fost constituit grupul de inițiativă din 123 de membri. Din rândul celor 123 de membri ai grupului de inițiativă a fost ales biroul executiv, Președinte al biroului executiv (Renato Usatii), vicepreședinte (Grițco Elena) și secretar (Ojovan Lilia). Președintele biroului executiv al grupului de inițiativă, cu votul unanim al membrilor, a fost delegat de a desemna persoana responsabilă de finanțele grupului de inițiativă (Băleanu Natalia).

1.5. La 26.03.2024 Usatii Renato, Președintele al Biroului executiv al Grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ a depus la Comisia Electorală Centrală cerere privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ (nr. de înregistrare CEC-7/13198) și cerere privind confirmarea Dnei Băleanu Natalia în calitate de persoana responsabilă (trezorier) de finanțele a grupului de inițiativă (nr. de înregistrare CEC-7/13198). **(a vedea anexa nr.1 – copia cererii)**

La cerere au fost anexate următoarele documente:

- dovada de comunicare autorității administrației publice locale despre organizarea adunării de constituire a grupului de inițiativă;
- lista participanților la adunare;
- procesul-verbal al ședinței adunării de constituire a grupului de inițiativă pentru susținerea inițierii referendumului republican consultativ;
- procesul-verbal al adunării membrilor grupului de inițiativă pentru susținerea inițierii referendumului republican consultativ;
- întrebarea preconizată a fi supusă referendumului republican consultativ cu traducere în limba rusă;
- cererea în formă scrisă a președintelui biroului executiv al grupului de inițiativă privind confirmarea persoanei responsabile de finanțele grupului de inițiativă (trezorierul);
- lista membrilor grupului de inițiativă, și anexa cu lista membrilor grupului de inițiativă care își exprimă consimțământul de a participa la colectarea semnăturilor susținătorilor referendumului;
- copiile de pe buletinele de identitate ale membrilor grupului de inițiativă;

(Nota : avînd în vedere că Comisia Electorală Centrală nu a avut obiecții formale la actele menționate supra, reclamantul consideră inoportună anexarea acestora la cerere de chemare în judecată.)

1.6. Prin Hotărîrea CEC nr. 2438 din 09.04.2024 ambele cereri au fost respinse. **(a vedea anexa nr.2 – copia hotărîrii CEC)**

1.7. Ne fiind de acord cu Hotărîrea CEC nr. 2438 din 09.04.2024 Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ (Reclamant) la 18.04.2024 a depus la Comisia Electorală Centrală cererea prealabilă, prin care a solicitat anularea hotărîrii menționate și adoptarea unei noi hotărîri privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ. **(a vedea anexa nr.3 – copia cererii prelabile)**

1.8. La 02.05.2024 Reclamantul a recepționat răspunsul pîrîtlui la cerere prealabilă – Hotărîrea CEC nr. 2484 din 30.04.2024 Cu privire la cererea prealabilă nr. CEC-7/13542 din 18 aprilie 2024 a domnului Renato Usatii prin care CEC a refuzat în admiterea ei. (a vedea anexa nr.4 – copia Hotărîrii CEC nr. 2484 din 30.04.2024)

2. Dreptul la acțiune:

2.1. Potrivit art. 189 din Codul Administrativ « (1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. Reclamantul, de asemenea, menționează și art. 20 din Constituția RM, care stabilește că «(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.»

2.2. Prin urmare, Reclamantul se consideră în drept să depună acțiunea în contencios administrativ privind obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual.

3. Competența jurisdicțională:

3.1. Competența jurisdicțională a prezentei acțiuni derivă din natura actului administrativ, emiterea căruia se solicită.

Potrivit art. 10 alin. (1) din Codul Administrativ «Actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.»

3.2. Reclamantul consideră că actul administrativ care urmează a fi adoptat de pîrît este un act administrativ individual, deoarece acest viitor act administrativ va reglementa un caz individual și va avea un singur destinatar individual determinat – Comisia Electorală Centrală.

3.3. Respectiv, în conformitate cu art. 191 alin. (1) din Codul Administrativ, competența jurisdicțională îi revine judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

4. Admisibilitatea:

4.1. Potrivit art. 207 din Codul Administrativ, « Instanța verifică din oficiu dacă sînt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ».

4.2. În acest context Reclamantul menționează că:

- reclamantul a respectat procedura prealabilă;
- acțiunea este depusă în termen;
- acțiunea este depusă de persoană împuternicită (a vedea anexa nr.5 – copia procesului-verbal al adunării membrilor grupului de inițiativă din 24.03.2024);
- reclamantul revendică încălcarea dreptului la inițierea referendumului republican consultativ stabilit de lege - Constituția RM și Codul Electoral

Refuzul în admiterea cererii privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ Reclamantul apreciază ca vătămarea drepturilor sau libertăților stabilite de lege (art.17 din Codul Administrativ).

5. Fondul.

Temeiurile respingerii cererilor Reclamantului invocate în Hotărârea CEC nr. 2438 din 09.04.2024 pot fi împărțite în două categorii: pretinse vicii de procedură și pretinse vicii fundamentale. Respectiv, Reclamantul consideră oportun de a da aprecierea fiecăruia din motivele invocate.

5.1. Pretinse vicii de procedură

5.1.1. La capitolul "Criterii de admisibilitate" CEC a constatat: „Cu referire la data preconizată pentru desfășurarea referendumului, acest aspect nu este indicat sub nicio formă și nici nu poate fi dedus din documentele prezentate. Prin urmare, este un alt viciu procedural al inițiatorilor care nu permite Comisiei Electorale Centrale să examineze aspectul de eventual termen acordat pentru colectarea semnăturilor având în vedere art. 192 alin. (2) din Codul electoral, dar și în contextul art. 85 alin. (4) din Constituție, care statuează că „Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui Republicii Moldova, și nici în timpul stării de urgență, de asediu sau de război.” Acest viciu nu oferă nici Parlamentului și Ministerului Finanțelor previzibilitate privind eventuala planificare a resurselor financiare necesare organizării referendumului,,

5.1.2. Notăm că, Codul Electoral la art. 191 și Capitolul V al Regulamentului privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1166/2023, expres indică ce acțiuni urmează a fi întreprinse la adunarea cetățenilor, în cadrul căreia se decide constituirea grupului de inițiativă.

5.1.3. Astfel, art. 191 din Codul Electoral prevede: "Pentru inițierea referendumului republican de către cetățeni, aceștia constituie un grup de inițiativă în cadrul unei adunări, la care trebuie să participe cel puțin 300 de persoane cu drept de vot. Cu cel puțin 10 zile înainte de adunare, inițiatorii sunt obligați să notifice în scris Comisia Electorală Centrală și autoritatea administrației publice locale pe al cărei teritoriu urmează să fie organizată adunarea despre timpul, locul și scopul acesteia.

(2) Înainte de a începe adunarea, participanții la adunare se înregistrează într-o listă, în care se înscriu numele, prenumele, domiciliul și se aplică semnăturile acestora.

(3) În cadrul adunării se alege un președinte și un secretar. Ordinea de zi a adunării trebuie să includă discutarea oportunității organizării referendumului republican și formularea întrebărilor la care urmează să se pronunțe alegătorii în cadrul acestuia."

5.1.4. Mai mult, pct. 96 al Capitolului V din Regulamentul privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1166/2023 prevede: "La adunarea cetățenilor se întocmește un proces-verbal semnat de către președintele și secretarul adunării, conform modelului prezentat în anexa nr. 14, în care se vor consemna:

- a) alegerea președintelui și secretarului adunării;
- b) aprobarea ordinii de zi;
- c) aprobarea propunerii privind desfășurarea referendumului;
- d) întrebările la referendumul republican formulate exact și corect sau, după caz, proiectul de lege;

- e) alegerea membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora;
- f) rezultatele votării fiecărei chestiuni de pe ordinea de zi;
- g) lista participanților la adunare.”

5.1.5. Subsecvent, art. 190 din Codul Electoral prevede: *“Data referendumului republican se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua desfășurării lui, la propunerea subiectului cu dreptul de a iniția referendumul”.*

5.1.6. Astfel, data propusă pentru organizarea referendumului este atribuită doar inițiatorilor referendumului, or, art. 183 alin. (1) din Codul Electoral prevede exhaustiv lista subiecților care pot iniția referendumul republican. Prin urmare, *“Referendumul republican poate fi inițiat de:*

- a) cel puțin 100000 de cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot. În cazul referendumului constituțional se aplică prevederile art. 141 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova;
- b) cel puțin o treime din deputații în Parlament;
- c) Președintele Republicii Moldova;
- d) Guvern.”

5.1.7. În contextul celor menționate supra, notăm că grupul de inițiativă nu este subiect al inițierii referendumului republican consultativ. Iar alegația precum că nu oferă Parlamentului și Ministerului Finanțelor previzibilitate privind eventuala planificare a resurselor financiare necesare organizării referendumului este una eronată și lipsită de conținut juridic din considerentele că doar Parlamentul este unica autoritatea abilitată legal privind stabilirea datei desfășurării referendumului. Subsidiar reamintim că Parlamentul are la dispoziție 3 luni pentru a fixa data organizării scrutinului electoral, un timp mai mult decât rezonabil pentru a avea „previzibilitate,,.

5.1.8. Mai mult decât atât, Codul Electoral nu prevede temeiurile de respingere a cererii privind înregistrarea grupului de inițiativă, acesta putînd fi deduse din art. 192 alin (2), adică neîndeplinirea obligației de prezentare a unuia din documentele solicitate către CEC.

5.1.9. Suplimentar, menționăm practica Comisiei Electorale Centrale, și anume Hotărârea nr. 4316 din 20 noiembrie 2015 *“Cu privire la cererea de înregistrare a grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican constituțional”*, prin care a fost înregistrat un grup de inițiativă, care a avut ca scop de asemenea inițierea unui referendum republican.

În speță, la adoptarea hotărârii respective, Comisia a aplicat corect prevederile Codului Electoral la examinarea înregistrării grupului de inițiativă, și **NU** a constatat viciu de procedură – lipsa propunerii datei desfășurării referendumului republican la etapa constituirii grupului de inițiativă. Accentuăm, că vorbim despre aceleași prevederi legale (a se vedea art. 144, alin. 4) ale Codului Electoral nr. 1381/1997 expuse în redacția anului 2015, în raport cu prevederile legale (art. 183, alin. 4) ale Codului Electoral 325/2022.

5.1.10. De asemenea menționăm și despre Hotărârea nr. 1114/2023 *“Cu privire la cererea de înregistrare a grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ”*, în care Comisia nu a constatat nici un viciu de procedură lipsa propunerii privind data desfășurării referendumului republican consultativ. Atragem atenția că vorbim despre aceeași componentă a Comisiei Electorale Centrale care a aprobat și Hotărârea nr. 2438 din 9 aprilie 2024 *“Cu privire la cererea de înregistrare a grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ”*.

5.1.11. Dacă este să analizăm și prevederile Codului Electoral cu privire la procedurile ulterioare colectării semnăturilor, vom observa că nici în acest caz legiuitorul nu-i acordă Comisiei Electorale Centrale dreptul de a respinge propunerea de organizare a referendumului republican și anularea înregistrării grupului de inițiativă, decât în cazul în care nu a fost prezentat numărul necesar de semnături (a se vedea art 197 (5)).

5.1.12. Generalizând cele menționate supra, constatăm lipsa pretinselor «viciilor de procedură» în cererea reclamantului privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ și, prin urmare, ilegalitatea refuzului de înregistrarea grupului de inițiativă pe acest motiv.

5.2. Pretinse vicii fundamentale

5.2.1. Comisia Electorală Centrală a considerat ca un eventual rezultat pozitiv al referendumului impune dizolvarea Parlamentului și astfel a concluzionat că imposibilitatea efectuării alegerilor anticipate contrar prevederilor art.85 din Constituția duce în mod subsecvent la inadmisibilitatea inițierii unui referendum în problema alegerilor parlamentare anticipate.

5.2.2. Întreaga argumentare a Hotărâii CEC nr. 2438 derivă din neînțelegerea sau ignorarea deliberată a naturii juridice referendumului solicitat.

5.2.3. Doctrina națională cunoaște două tipuri de referendumuri: consultative și decizionale (legislative și constituționale).

Natura juridică referendumului solicitat este pur consultativă și facultativă în comparație cu referendumul pentru demiterea Președintelui, referendumul legislativ sau referendumul pentru revizuirea Constituției, care au un caracter obligatoriu

În cazul referendumului consultativ, nu putem vorbi de o participare a poporului în procesul decizional, ci doar de o ocazie de a-și exprima opinia sau, mai precis, opțiunea într-o problemă concretă.

În practică și în realitate voința exprimată de popor cu ocazia referendumului într-o problemă de interes național nu produce niciun efect juridic, aceasta nu creează obligații juridice autorităților statului. Ceea ce exprimă corpul electoral este o poziție, o opinie, o opțiune, iar autoritățile statului pot avea alte opinii, eventual contrare celei exprimate cu ocazia referendumului.

(**nota:** la acest capitol menționăm referendum consultativ din 24.02.2019 prin care corpul electoral și-a exprimat opinia vis-a-vis de reducerea numărului deputaților de la 101 la 61 (73,66% pentru) și posibilitatea revocării deputaților din funcție dacă nu își îndeplinesc corespunzător obligațiile lor (79,97% pentru). Chiar dacă aceste două întrebări vizau modificări ale prevederilor Constituției Republicii Moldova, nu a fost un impediment să fie supuse unui referendumului republican consultativ deoarece se conștientiza că rezultatele acestuia nu au puterea decizională. Prin urmare, deși rezultatele referendumului din 24.02.2019 au fost validate, nu au avut nici o consecință juridică).

Respectiv, referendum consultativ este o consultare și poporul exprimă opțiunea, opinia, poziția legată de o problemă de interes național și nicidecum o decizie.

5.2.4. Diferența fundamentală între cele două tipuri de referendum constă în faptul că referendumul constituțional/legislativ este obligatoriu și decizional, pe când referendumul consultativ într-o problemă de interes general nu produce nicio consecință, niciun efect juridic.

În urma referendumului consultativ poporul își exprimă voința cu privire la probleme de interes național, iar această voință este consultativă. În urma organizării acestui tip de referendum și dacă s-a dovedit a fi valabil, autoritățile pot lua la cunoștință voința, poziția, opinia poporului față de o problemă de interes național în care a fost consultat fără a avea însă vreun efect juridic, în sensul creării unei obligații pentru autoritățile statului, în special pentru Parlament, Guvern sau Președintele. Respectiv, un eventual rezultat pozitiv al referendumului solicitat nu impune Președintelui țării dizolvarea Parlamentului sau demisionarea în corpore a deputaților Parlamentului.

5.2.5. Desigur, lipsa efectului juridic concret nu înseamnă irelevanța voinței, opiniei poporului, dimpotrivă, autoritățile în deciziile lor pot ține cont de această opțiune a poporului. Rezultatul referendumului consultativ interesează Parlamentul, Guvernul și Președintele sub aspectul conduitei lor viitoare.

Reclamantul menționează cel puțin patru opțiuni, toate fiind absolut legale, care pot deriva din eventuale rezultatele pozitive ale referendumului solicitat:

- 1) Clasa politică, Președintele țării, Parlamentul le ignoră;
- 2) Clasa politică, Președintele țării, Parlamentul vor lua act de opinia poporului și î-și vor schimba conduita, vor modifica agenda politică etc;
- 3) Frațiunile parlamentare vor conștientiza că în opinia poporului Parlamentul deja nu este reprezentativ și vor proceda în comun acord cu Președintele țării așa cum s-a procedat în 2021 când majoritatea fracțiunilor parlamentare s-au pronunțat pentru alegeri parlamentare anticipate și întru respectarea prevederilor constituționale privind temeiurile de dizolvarea Parlamentului intenționat le-au provocat prin respingerea repetată a candidaturii Prim-ministrului;
- 4) Clasa politică, Parlamentul va conștientiza imperfecțiunea cadrului legal care, de exemplu, nu permite autodizolvarea Parlamentului și îl vor modifica;

Prin urmare, voința sau, mai precis, opinia poporului (potrivit naturii juridice a referendumului consultativ) are valoarea unui mesaj către autoritățile statului. Astfel, consultarea poporului se transformă într-o comunicare între autorități și popor, între stat și societate, între cel care exercită puterea și cel căruia îi aparține puterea.

5.2.6. Din cele relatate supra fără nici-un echivoc rezultă că Hotărîrea CEC nr. 2438 din 09.04.2024 este fundamentată eronat.

5.2.7. De exemplu, alegerile Comisiei Electorale Centrale precum că *«alegătorii pot fi manipulați și implicați într-un proces fără o finalitate juridică și fără consecințe, deoarece nu este clar care este autoritatea publică căreia vor fi prezentate rezultatele referendumului și care ar trebui să fie acea hotărîre definitivă care ar urma să fie adoptată de entitatea responsabilă ca urmare a desfășurării referendumului»* ar fi relevante doar în cazul unui referendum decizional. Însă pentru un referendum consultativ o eventuală lipsa finalității juridice, lipsa consecințelor este prescrisă de lege! Rezultatele referendumului consultativ nu sunt executorii, respectiv, nici nu poate exista aceasta «entitatea responsabilă» care va fi obligată să-l execute.

5.2.8. Desigur, clasa politică responsabilă trebuie să țină cont de rezultatele acestuia, însă responsabilitatea clasei politice nu ține de domeniu dreptului ci mai degrabă de etica și moralitate.

5.2.9. Codul Electoral reglementează exhaustiv subiectele pe marginea cărora nu poate fi organizat referendum (art. 186). Propunerea formulată de către grupul de inițiativă nu cade sub incidența niciunui dintre cele cinci subiecte prevăzute la art. 186.

5.2.10. Astfel, Comisia Electorală Centrală face o interpretare eronată și absurdă a cadrului normativ, în ceea ce ține de referința la dispozițiile art. 186 liter. D) din Codul Electoral, care prevede că nu pot fi supuse referendumului probleme ce țin de demiterea persoanelor din funcție care țin de competența Președintelui Republicii Moldova. CEC interpretează o eventuală dizolvarea a Parlamentului drept «demiterea colectivă a deputaților» de către Președintele țării și deduce că la caz referendum solicitat este contrar prevederilor art. 186 liter. D) din Codul Electoral.

Reclamantul notează că Președintele Republicii Moldova poate dizolva instituția (Parlamentul) și nu poate demite deputații (nici individual, nici colectiv).

5.2.11. Fundamentarea eronată a Hotărârii CEC nr. 2438 din 09.04.2024 derivă și din referirea ei la jurisprudența Curții Constituționale irelevantă. De exemplu, în hotărâre se menționează avizul Curții Constituționale nr.1/2014 din 22.09.2014 care se referă la un referendum constituțional. Petiționarul menționează că în acest aviz înalta Curte nu a făcut nici o constatare, nici o concluzie, nici o opinie referitor la referendum consultativ! Citatul utilizat în Hotărârii CEC nr. 2438 cu referire la avizul Curții Constituționale («Sunt supuse referendumului consultativ problemele de interes național, în scopul consultării opiniei poporului asupra unor astfel de probleme și adoptării ulterioare, de către autoritățile publice competente, a unor hotărâri definitive») nu este o constatare a Curții, ci este conținutul art.143 alin.(4) din Codul Electoral (în vigoare la data emiterii avizului Curții și modificat ulterior). În prezent norma legală relevantă are următorul cuprins: «Referendumului consultativ sunt supuse probleme de interes național deosebit, în scopul consultării opiniei poporului cu privire la aceste probleme.» (art. 182 alin.(4) din Codul Electoral).

Astfel, norma legală depășită a fost utilizată pentru justificarea Hotărârii CEC nr. 2438 sub pretextul că este o constatare a Curții Constituționale.

5.2.12. Reclamantul apreciază drept irelevantă referirea Hotărârii CEC nr. 2438 la Codul de bune practici în materia de referendum (Comisia de la Veneția) ca temei de drept pentru respingerea cererilor Grupului de inițiativă, or Codul de bune practici este despre libertăți și nu despre restricții. De exemplu, în Hotărârea CEC nr. 2438 se menționează că «în Codul de bune practici în materia de referendum se recomandă că problema supusă votului trebuie să fie clară, iar alegatorii să fie informați cu privire la efectele referendumului» însă nu se menționează că obligația de informare este pusă în sarcina autorităților! (capitolul I, pct.3.1. liter d) din Codul de bune practici).

Un alt exemplu de abordare selectivă a recomandărilor din Codul de bune practici în materia de referendum este referirea în textul Hotărârii CEC nr. 2438 la pct.1 din capitolul III din Codul care stipulează că „preeminența dreptului de a recurge la un referendum implică în mod necesar respectarea ordinii juridice în ansamblu, cu deosebire a regulilor procedurale. În mod special, un referendum nu poate fi organizat dacă nu este prevăzut de Constituție sau de o lege conformă Constituției, de exemplu dacă textul supus referendumului ține de competența exclusivă a

Parlamentului.” și trecerea cu tăcere a recomandărilor din pct. 4 din capitolul III din același Cod de bune practici în materie de referendum care prevede că:

„ c). Orice persoană (indiferent dacă este sau nu este titular de drepturi politice) trebuie să aibă dreptul de a proceda la strângerea de semnături.

d). În cazul în care strângerea de semnături pentru o inițiativă populară sau cerere de referendum efectuată de pe artere publice este supusă autorizării, o asemenea autorizație poate fi refuzată numai în cazurile expres prevăzute de lege, pe baza unui interes public precumpănitor și în conformitate cu principiul egalității.,,

5.2.13. În acest context menționăm că legislația națională prevede doar două cazuri în care poate fi respinsă cererea privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ: pct. 103 al Capitolului V din Regulamentul privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1166/2023 prevede expres în ce cazuri Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre de refuz, și anume:

”Comisia Electorală Centrală respinge cererea privind înregistrarea grupului de inițiativă inclusiv dacă, după verificarea listei membrilor grupului de inițiativă, se constată că mai puțin de 100 de persoane întrunesc condițiile necesare pentru a fi înregistrate în calitate de membri.

De asemenea, drept temei de a refuza înregistrarea grupului de inițiativă servește lipsa sau neconformitatea documentelor prevăzute la pct. 99.

5.2.14. Reclamantul constată că nici un temei prevăzut de norma legală menționată supra nu a fost invocat în hotărârea de respingerea cererii privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ.

5.2.15. În ce privește obiecția *”Comisia consideră în concluzie că organizarea referendumului consultativ cu întrebarea propusă de grupul de inițiativă este contrară Constituției și nu poate fi autorizată.”* menționăm că «constituționalitatea» unui referendum se stabilește doar de Curtea Constituțională și doar în cazuri unui referendum de revizuire a Constituției, dar «autorizarea» referendumului îi aparține Parlamentul care este unica autoritate abilitată cu dreptul de a decide desfășurarea referendumului republican. (art. 189, 190 din Codul Electoral). În acest sens, constatăm un abuz din partea Comisiei privind concluziile sale cu referire la «neconstituționalitatea» și «ne autorizarea» unui referendum.

5.2.16. În concluzie deducem, că Autoritatea Electorală a examinat dosarul depus de către grupul de inițiativă, înregistrat sub nr. CEC-7/13198, doar prin prisma oportunității politice. Or, aprecierea oportunității politice este sarcina organului eminent politic- Parlamentul, care este în drept să decidă asupra organizării sau neorganizării referendumului la subiectul propus (în speță, consultativ). Comisia Electorală Centrală nu poate, sub nicio formă, să se expună pe marginea oportunității politice a necesității organizării unui referendum popular, și cu atât mai mult, asupra constituționalității unui asemenea exercițiu.

5.2.17. Neînțelegerea naturii juridice a referendumului consultativ, utilizarea cadrului normativ irelevant, abordarea selectivă a recomandărilor Codului de bune practici în materia de referendum a rezultat în concluzii vădit eronate. Reclamantul încă o dată subliniază că rezultatele unui referendum consultativ nu sunt obligatorii pentru autorități, nu au consecințe juridice, nu impun dizolvarea Parlamentului și, respectiv, nu impun încălcarea normei constituționale privind temeiurile de dizolvare a Parlamentului. Ele sunt doar exprimarea opiniei, sugestiei poporului. Clasa politică matură va lua în calcul opinia exprimată și va acționa conform legii: fie prin provocarea dizolvării Parlamentului în conformitate cu art. 85 din Constituție, fie prin

modificarea Constituției, fie prin schimbarea conduitei politice. Clasa politică infantilă va ignora rezultatele referendumului și va fi (sau nu va fi) taxată în alegerile parlamentare ordinare. Referendumul consultativ reprezintă unul dintre cele mai importante procedee democratice prin care poporul este asociat la putere, precum și un mijloc de control asupra acțiunilor sau inacțiunilor guvernanților. Poporul, prin intermediul acestei instituții, va sancționa reprezentanții pe care i-a delegat la putere dacă vor apărea discrepanțe puternice între voința acestuia și voința mandataților. Însă consecințele referendumului sunt de natura politică și nu juridică.

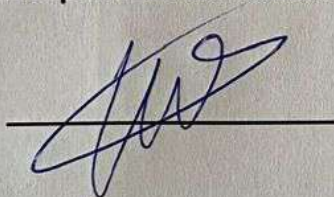
5.2.18. Generalizînd cele relatate supra Reclamantul conchide despre ilegalitatea Hotărîrii CEC nr. 2438 din 09.04.2024 și constată că ia este contrară prevederilor art. 21 din Codul Administrativ, care stipulează că *«Autoritățile publice trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. Exercițarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autoritățile publice nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decît în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.»*

Prin urmare, se impune obligarea Comisiei Electorale Centrale să adopte Hotărîre prin care cererea nr. CEC-7/13198 din 26.03.2024 privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ și cererea nr. CEC-7/13199 din 26.03.2024 privind confirmarea Dnei Băleanu Natalia în calitate de persoana responsabilă de finanțele a grupului de inițiativă (trezorier) să fie admise.

În drept, prezenta cerere este formulată în temeiul art. 189-191, 206 alin. (1) litera a) și b) și 211-212 din Codul Administrativ, art. 20 din Constituția RM

**Președintele al Biroului executiv al
Grupului de inițiativă pentru desfășurarea
referendumului republican consultativ**

Usatii Renato

Anexe:

1. Copia cererii privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican consultativ și copia cererii privind confirmarea Dnei Băleanu Natalia în calitate de persoana responsabilă de finanțele a grupului de inițiativă (trezorier);
2. Copia Hotărîrii CEC nr. 2438 din 09.04.2024;
3. Copia cererii prealabile;
4. Copia Hotărîrii CEC nr. 2484 din 30.04.2024;
5. Copia procesului-verbal al adunării membrilor grupului de inițiativă din 24.03.2024
6. Copia buletinului de identitate a lui Usatii Renato
7. Mandatul avocatului;
8. Taxa de timbru;
9. Copia acțiunii;